

CENOVÁ REGULÁCIA V SEKTORE POŠTOVÝCH SLUŽIEB

Lucia Madleňáková¹

Úvod

Prirodzené monopoly spôsobujú problémy nie len tým, že obmedzovaním produkcie znižujú efektivitu výroby, pretože cena, ktorá vedie k maximalizácii zisku je vyššia než marginálne náklady (problém efektivity), ale aj tým, že zarábajú na úkor zákazníka (problém spravodlivosti). Tieto, ale aj iné negatívne aspekty vyvolávané existenciou monopolov vyvíjajú tlak na potrebu ich regulácie. Reguláciu je možné dosiahnuť rôznymi spôsobmi, či už tým, že štát bude priamo vlastniť či riadiť prirodzené monopoly, alebo sa bude pokúšať regulovať len ich ceny.

Obvyklejším prípadom je skôr regulácia prirodzených monopolov, než ich priame vlastníctvo štátom. Väčšina štátov pritom uplatňuje princíp regulácie uznaním ekonomicky oprávnených nákladov a primeraného zisku. Štátom zriadený regulačný orgán zhromažďuje údaje o nákladoch monopolného subjektu a na základe ich analýzy umožňuje podniku stanoviť cenu pokrývajúcu oprávnené náklady a zahŕňajúcu primeraný zisk. Aj napriek tomu, že tento spôsob cenovej regulácie sa zdá byť optimálny, má svoje úskalia. Predovšetkým vyvoláva náročné administratívne postupy a časté spory medzi regulátorom a podnikom o tom, ktoré náklady sú skutočne oprávnené a môžu byť teda zahrnuté do regulovanej ceny. Ďalším problémom je nízka motivácia firiem vedúca k úspore nákladov, pretože ich zníženie vyvolá v ďalšom období zníženie cien. Problematika regulácie je zložitá a nie je jednoduché vyriešiť ju čo i len v teoretickej rovine. [3]

Výnimkou nie je ani sektor poštových služieb, ktorý sa svojím charakterom blíži k prirodzeným monopolom, nakoľko sú pre toto odvetvie charakteristické úspory z rozsahu (tzn. že náklady na vybudovanie celoštátnej poštovej siete sú príliš vysoké nato, aby na tomto území pôsobilo viac poštových podnikov) a rovnako tu existujú úspory zo sortimentu (tzn., že poštový podnik môže prostredníctvom poštovej siete poskytovať niekoľko služieb súčasne oveľa efektívnejšie než iné podniky). Ďalšou charakteristickou črtou je, že v tomto sektore dochádza k obmedzovaniu konkurencie udelením poštovej výhrady verejnému operátorovi. Potreba cenovej regulácie je v tomto prípade nevyhnutná aj z dôvodu zabezpečenia výkonu služieb vo verejnom záujme, kde pri cenotvorbe bude potom významnú úlohu zohrávať aj tzv. sociálna rovina, čiže povinnosť štátu zaistiť poskytovanie univerzálnej poštovej služby za prijateľné ceny pre všetkých obyvateľov na celom území štátu. Cenová regulácia a kontrola cien poštových služieb v SR je plne v kompetencii Poštového regulačného úradu SR. [5]

¹ Ing. Lucia Madleňáková, PhD., Katedra spojov, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná 1, 010 26 Žilina
Tel. č.: 041/513 3125, fax: 041/ fax: +421/41/5655 615
email: Lucia.Madlenakova@fpedas.utc.sk

Modely cenovej regulácie

Cenovú reguláciu je možné realizovať prostredníctvom rôznych modelov. Pri výbere vhodného modelu je však potrebné brať do úvahy podmienky v akých sa daný poštový podnik nachádza, tak aby bolo model možné aplikovať. Je teda potrebné brať do úvahy [2]:

- štruktúru cenovej regulácie,
- formu cenovej regulácie,
- dobu trvania cenovej regulácie.

Štruktúra cenovej regulácie

V oblasti poštových služieb je možné hovoriť o nasledovných štruktúrach cenovej regulácie [2]:

- individuálny strop,
- celkový príjmový strop,
- regulácia priemerných jednotkových cien,
- regulácia prostredníctvom cenového koša,
- hybridná regulácia.

Individuálny strop

Princíp tejto metódy spočíva v stanovení individuálneho cenového stropu pre každú regulovanú službu. Poštový regulačný úrad by v tomto prípade odhadoval náklady (vrátane primeraného zisku) každej služby a podľa nich by stanovil jednotlivé ceny. Metóda je vhodná pre regulované podniky s malými fixnými alebo spoločnými nákladmi, kde sú nepredvídateľné zmeny na úrovni nákladov. Jedna z hlavných výhod individuálnych stropov je, že sú transparentné a predvídateľné pre zákazníkov, ktorí sa pravdepodobne budú zaujímať o ceny, ktoré budú musieť zaplatiť, než o celkový príjem, ktorý bude podniku uznaný. Avšak pre podnik typu Slovenská pošta, a.s., s veľkým množstvom regulovaných služieb a veľkým podielom fixných nákladov by stanovenie individuálnych cenových stropov pre každú službu bolo veľmi náročné. Takýto model neposkytuje Slovenskej pošte, a.s., dostatočnú flexibilitu, pokiaľ ide o zladenie cenovej štruktúry s jej nákladmi. Neposkytuje ani slobodu reagovať na prípadné zmeny trhového prostredia.

Celkový príjmový strop

V rámci tejto metódy by sa pre Slovenskú poštu, a.s., stanovil fixný povolený príjem, a to na celé obdobie cenovej regulácie. Zatiaľ čo celkový príjem zo služieb spadajúcich do cenovej kontroly by bol kontrolovaný, jednotlivé individuálne ceny by záviseli na rozhodnutí Slovenskej pošty, a.s.. Zavedenie tejto metódy by vyžadovalo určenie celkových príjmov na základe predpokladaných nákladov a objemov realizovaných v rámci stanovenej regulačnej periódy v súlade s povoleným príjmom pre danú periódu, pričom by sa zohľadnilo prečerpanie alebo naopak nevyčerpanie prostriedkov z minulej periódy. Je zrejmé, že takáto cenová kontrola je vhodná pre podniky s vysokým podielom fixných nákladov, ktoré realizujú svoju činnosť v odvetviach s predvídateľnými objemovými zmenami. Slovenská pošta, a.s., má síce vysoký podiel fixných nákladov, ale realizované objemy sú najmä s nastávajúcou liberalizáciou trhu ťažko predvídateľné. Táto neistota by mohla byť prekonaná použitím rôzne zložitých korekčných mechanizmov. Metóda má však podstatnú nevýhodu v tom, že nemotivuje regulovaný podnik k vyššej aktivite a realizovaným objemom. Regulovaný podnik nie je tlačенý do redukcie nákladov, nie je preto vhodné odporúčať danú metódu ako vhodnú formu regulácie pre Slovenskú poštu, a.s..

Regulácia priemerných jednotkových cien

Ďalším možným prístupom je regulovať priemerné ceny za jednotku, napríklad za list. Opäť by sa predpokladali objemy a náklady, z nich by sa počítali primerané príjmy a následne priemerné jednotkové ceny regulovaných služieb by sa kalkulovali delením celkových predpokladaných príjmov predpokladanými objemami. Táto metóda by mohla byť vhodná tam, kde sa náklady líšia vo vzťahu k objemu a môžu byť nepredvídateľné. Metóda by odstránila nevýhodu celkovej príjmovej regulácie, kde nebolo možné stimulovať regulovaný podnik k vyšším výkonom. Pri konštrukcii regulácie priemerných jednotkových cien by bolo treba zvážiť, či do nej zaradiť všetky služby, alebo aplikovať rôzne regulácie priemerných jednotkových cien na rôzne služby alebo skupiny služieb. Výhodou je cenová flexibilita, ktorá by regulovanému podniku napr. umožnila viac prispôbiť ceny nákladom. Avšak cenová flexibilita by mohla mať aj nežiaduce dôsledky, ak by viedla ku krížovému financovaniu konkurenčných služieb z monopolných činností. Tento problém by sa dal zmierniť zameraním regulácie na užšie podskupiny služieb alebo individuálne služby. Tým by sa zmiernili výhody cenovej diferenciácie. Nevýhodou tejto metódy je skutočnosť, že povolené príjmy by nerešpektovali zmeny v nákladoch spôsobené zmenami produktového mixu, teda metóda neumožňuje zvýšiť povolený príjem pri prechode na drahšie služby.

Regulácia prostredníctvom cenového koša

Ako alternatívu k predchádzajúcej metóde je možné použiť reguláciu vážených priemerov cien regulovaných služieb. Na základe predchádzajúceho dopytu po jednotlivých cenovo regulovaných službách by sa v rámci cenového koša „zvážili“ individuálne cenové zmeny. Regulovaný podnik by musel zaistiť, že celková vážená priemerná cenová zmena neprekročí stanovený cenový strop. Metóda je vhodná pre podniky poskytujúce mnoho služieb za individuálne ceny. Metóda by taktiež poskytla regulovanému podniku flexibilitu meniť ceny, aby boli viac v súlade s nákladmi. Cenový kôš, vo vzťahu k predchádzajúcemu spôsobu regulácie, by mohol ponúknuť podniku poskytujúcemu množstvo služieb väčšiu stabilitu v rámci cenovej kontroly. Priemerná cenová regulácia je založená na predpovedi realizovaného objemu každej služby a táto predpoveď by mohla byť nesprávna. Priemerná cena je potom menšia alebo väčšia, ako by mala byť a v ďalšej regulačnej perióde je nutné uskutočniť vyrovnanie. Tento problém je tým väčší, čím širšie je portfólio ponúkaných služieb a čím väčšie sú trhové rozdiely v trhových podmienkach medzi nimi. Opäť by bolo potrebné rozhodnúť, ktoré služby podrobiť takejto regulácii. Metóda by bola účinnejšia, ak by služby podliehajúce tejto regulácii mali približne rovnakú váhu. V prípade, že by medzi regulovanými službami bolo niekoľko služieb s veľkými váhami, znamenalo by to, že ostatné služby nemusia byť efektívne regulované a v tomto prípade by bolo účelné uvažovať o posilnení metódy, napr. formou dodatočnej kontroly služieb s najväčšími nákladmi.

Hybridná regulácia

Jednou z možností zavedenia vhodného modelu cenovej regulácie je skombinovať predchádzajúce prístupy, čo by sa mohlo vzhľadom ku zložitosti činnosti Slovenskej pošty, a.s., s jej početnými službami, cenovou diferenciáciou a spoločnými nákladmi javiť ako optimálne. Takáto hybridná štruktúra by napríklad mohla obsahovať individuálny cenový strop pre zásielky najnižšej hmotnostnej kategórie (t.j. do 20 g) v kombinácii s reguláciou cenového koša ostatných služieb či skupín služieb. To by poskytlo Slovenskej pošte a.s., určitú flexibilitu, pokiaľ ide o zladenie cien a nákladov. Zároveň by bol aplikovaný cenový strop na najviac využívanú službu. Použitím cenového koša by bola zaistená väčšia stabilita cenovej kontroly.

Forma cenovej regulácie

Forma cenovej regulácie úzko súvisí so štruktúrou cenovej regulácie. Pre sektor poštových služieb SR je vďaka špecifickosti možné z teoretického hľadiska hovoriť o týchto formách cenovej regulácie:

- regulácia stupňa výnosnosti,
- RPI-X regulácia,
- regulácia so zdieľanými ziskami,
- inflačne založená regulácia,
- hybridná forma regulácie.

Regulácia stupňa výnosnosti

Regulácia stupňa výnosnosti je koncipovaná tak, aby ceny boli stanovené na úrovni, ktorá umožní regulovanému podniku pokryť všetky náklady na regulované služby, pričom je do nich zakalkulovaný aj primerane adekvátny zisk. V podstate možno tento prístup nazvať „cost-plus“. Dovoľuje, aby boli všetky nevyhnutné náklady vrátane zisku pokryté užívateľom služby. Konkrétne by zavedenie tejto metódy znamenalo pre Počtový regulačný úrad nutnosť stanoviť pre regulovaný podnik mieru výnosnosti kapitálu a garantovať túto mieru výnosnosti tak dlho, kým bude rozumne investovať. Ceny by teda boli kalkulované tak, že:

$$\text{celkové príjmy} = \text{celkové náklady} + \text{miera výnosnosti}$$

Hoci by v rámci tohto prístupu bolo v kompetencii národného regulačného orgánu stanovenie miery výnosnosti kapitálu, mal by len malý vplyv na celkové príjmy a ceny regulovaného podniku. Náklady by boli premietnuté priamo do cien bez ohľadu nato, či sú podľa národného regulačného orgánu efektívne, alebo nie. Ak však regulovaný podnik požiada o zvýšenie cien, národný regulačný orgán začne preverovať jeho efektívne hospodárenie. Je pravdepodobné, že takýto prístup nevytvára dostatočné stimuly pre regulovaný podnik k dosahovaniu maximálnej efektívnosti. [7]

Výhody:

- garantuje stálu mieru návratnosti investícií, čím podnecuje regulovaný podnik k vyšším investíciám,
- redukuje riziko spojené s investíciami, čím prispieva k znižovaniu kapitálových výdavkov,
- vychádza zo skutočných nákladov regulovaného podniku, čím chráni tento subjekt pred nečakanými zmenami nákladov,
- regulovaný podnik nebude dosahovať prehnanú výnosnosť.

Nevýhody:

- regulácia môže byť zdrojom negatívnych podnetov k rastu nákladov najmä vysokými investíciami do kapitálového vybavenia, čo nie je vždy v súlade s podporou efektívnosti a hospodárnosti,
- vyžaduje až príliš podrobnú znalosť regulovaného podniku a jeho nákladov zo strany národného regulačného orgánu, čo vedie k jeho neprimeranému zasahovaniu do činnosti regulovaného podniku, hlavne do jeho investičných rozhodnutí,
- rovnako, ako u iných foriem regulácie je často ťažké stanoviť správnu mieru výnosnosti.

Je možné konštatovať, že hoci by regulácia výnosnosti poskytla Slovenskej pošte, a.s., ochranu, pokiaľ ide o mieru návratnosti kapitálu, obsahuje relatívne slabé stimuly k vyššej efektívnosti, a tým k ochrane zákazníka pred zneužitím jej výnimočného postavenia pri stanovovaní cien.

RPI-X regulácia

V rámci tohto prístupu by národný regulačný orgán stanovil pre regulačné obdobie (obvykle dlhšie ako v prípade regulácie stupňa výnosnosti) ceny podľa vzťahu:

$$\mathbf{RPI - X,}$$

kde:

- RPI (retail price index) – charakterizuje percentuálnu zmenu cien,
- X – faktor reprezentujúci odhad cieľového zvýšenia produktivity regulovaného podniku v priebehu regulačného obdobia.

Zákazníci by v rámci tohto prístupu boli zvýhodnení pri tvorbe cien faktorom X, a to po dobu regulačného obdobia. Na druhej strane by regulovaný podnik získal stanovenú mieru návratnosti kapitálu, pokiaľ by udržal náklady na úrovni určené danou reguláciou. Pokiaľ by sa regulovanému podniku podarilo znížiť náklady o viac ako je stanovené reguláciou, tak by samozrejme získal vyššiu mieru návratnosti kapitálu.

Výhody:

- vzhľadom k stálosti cien a príjmov regulovaného podniku v krátkom resp. strednom období, poskytuje táto forma cenovej regulácie veľký stimul k redukcii nákladov, budúce aktivity zákazníkov a podniku budú môcť byť plánované s väčšou istotou a úspory nákladov možno previesť na zákazníka tým, že sa pri ďalšej revízii cenovej regulácie znížia regulovanému podniku povolené príjmy alebo ceny,
- poskytuje záruku predvídateľnosti reálnych cien po dobu regulačného obdobia a tiež poskytuje jasné a transparentné ciele pre manažment regulovaného podniku,
- ide o zrozumiteľnú a transparentnú formu cenovej regulácie.

Nevýhody:

- úspech RPI – X regulácie závisí na vytvorenej stimulácii zisku a na predpoklade, že regulovaný podnik bude konať tak, aby maximalizoval hodnotu kapitálu vlastníkov (akcionárov) zodpovedajúcu uvedenej stimulácii; v prípade Slovenskej pošty, a.s., so 100% podielom štátu je otázne, či bude na uvedenú stimuláciu reagovať podobne ako súkromný podnik,
- silné stimuly k redukcii nákladov môžu regulovaný podnik zvädzať k dosahovaniu úspory nákladov na úkor kvality poskytovaných regulovaných služieb; preto je nutné pri konštrukcii konkrétnej štruktúry a formy regulácie myslieť aj na kontrolu kvality poskytovaných služieb,
- pri zavedení tejto formy regulácie je potrebné veľké množstvo informácií, pričom Poštový regulačný úrad sa musí väčšinou spoliehať na regulovaný podnik; ten bude mať logicky snahu nadhodnocovať svoje predpokladané výdaje, aby v nasledujúcom regulačnom období získal vyšší povolený príjem; problém je ešte umocnený absenciou podobného konkurenčného podniku ako je Slovenská pošta, a.s., a taktiež nedostatkom porovnateľných historických údajov.

RPI – X regulácia by Slovenskú poštu a.s. silne stimulovala k vyššej efektivite a hospodárnosti, čo by sa mohlo na zákazníkov preniesť formou nižších cien. Na druhej strane by poskytovala malú záruku pre rast kvality, a preto by bolo nutné túto formu regulácie doplniť špecifickou formou regulácie kvality.

Regulácia so zdieľanými ziskami

Charakteristickou črtou tejto formy cenovej regulácie je, že ciele pre podnikové príjmy sú stanovené na niekoľko rokov dopredu na základe nákladových predpovedí.

Ak by teda skutočné náklady klesli pod predpokladané náklady alebo by príjmy boli vyššie než aké boli predpokladané, v tom prípade by boli úspory rozdelené podľa vopred stanoveného kľúča medzi zákazníkov SP, a.s., (tým, že by sa znížil povolený príjem pre ďalšie regulačné obdobie) a akcionárov (tým že by sa zvýšil nerozdelený zisk regulovaného

podniku). Vzhľadom na to, že časť úspor je v dobe ich realizácie prevedená na zákazníkov, možno argumentovať tým, že nie je nutné preskúmať parametre cenovej regulácie tak často ako u RPI – X regulácie. Avšak potenciálne výhody dlhšej doby trvania regulácie by bolo nutné kompenzovať analýzami relatívnej stálosti trhových podmienok. Výhody:

- zachovanie niektorých stimulov k redukcii nákladov; rozsah stimulov pre regulovaný podnik závisí od výšky podielu úspor, ktoré sú prevedené na zákazníkov; čím väčší podiel úspor je prevedený na zákazníkov, tým sú slabšie stimuly regulovaného podniku k redukcii nákladov,
- úspory nákladov môžu byť prevedené na zákazníkov hneď po ich realizácii a nie je nutné čakať na ďalšie nastavenie cenovej regulácie,
- relatívne jednoducho pochopiteľná a transparentná forma regulácie.

Nevýhody:

- slabšie stimuly k vyššej efektívnosti než v prípade RPI – X regulácie, a to preto, že si regulovaný podnik necháva 100 % dosiahnutých úspor, ale časť je transformovaná na zákazníkov,
- každoročné nastavovanie úrovne nákladov vyžaduje rovnako veľké úsilie Poštového regulačného úradu ako v prípade periodického cenového overovania v rámci RPI – X regulácie,
- určovanie časti nákladov, ktoré sú prevedené späť na zákazníkov, je v podstate subjektívne a vyžaduje trojstranné jednanie medzi Poštovým regulačným úradom, zákazníkmi a Slovenskou poštou, a.s.. Poštový regulačný úrad rovnako bude musieť vysporiadať s tým, akým spôsobom bude niesť SP, a.s. zodpovednosť za realizáciu strát v rámci tejto formy regulácie, t.j. či je regulácia symetrická.

Je možné teda zhrnúť, že regulácia so zdieľanými ziskami by poskytovala relatívne slabé stimuly k vyššej efektívnosti Slovenskej pošty, a.s., v porovnaní s RPI – X reguláciou, ale na druhej strane relatívne stabilné podmienky pre dlhodobé plánovanie podniku. Táto forma regulácie by neposkytovala presný profil cien a taktiež by pri tejto forme zákazníci nezískali takú istotu ako regulovaný podnik.

Inflačne založená regulácia

V rámci inflačne založenej regulácie sú ceny viazané infláciou, resp. s RPI alebo iným inflačným indexom, ale bez akéhokoľvek vyrovnávania, ktoré by odzrkadľovalo cieľový nárast produktivity tak, ako je to pri RPI – X regulácii. Ide v podstate o upravenú RPI – X reguláciu, kde X je rovné nule.

Výhody tejto formy regulácie by boli nasledujúce:

- udržiava konštantné ceny v reálnych hodnotách,
- zaručuje dostupnosť cien pre zákazníkov, lebo ceny sa menia len tak, ako rastú ceny v ekonomike ako celku.

Aplikácia tejto formy na reguláciu Slovenskej pošty, a.s., by bola tiež spojená s radom nevýhod:

- nezaistuje väzbu regulovaných cien na náklady, a tak môže podporovať ceny, ktoré nie sú efektívne a nereflektujú náklady,
- môže viesť k nadmerným ziskom regulovaného podniku vďaka značným úsporám z rozsahu, ktoré sú u Slovenskej pošty, a.s. evidentné a vďaka nim s rastúcim objemom klesajú priemerné jednotkové náklady; tým dochádza k zväčšovaniu nesúladu medzi cenou a nákladmi (teda zas problém väzby cien na náklady).

Ide teda o metódu, ktorá by z hľadiska vývinu cien bola prijateľná pre zákazníkov, viacmenej vo svojom pasívnom prístupe by bola príliš štedrá k regulovanému podniku, lebo neobsahuje žiadne stimuly k jeho vyššej efektívnosti.

Hybridná forma regulácie

Vyššie uvedené formy regulácie nie sú vzájomne nezlučiteľné a pri ich aplikácii na podnik typu Slovenská pošta, a.s. je možné uvažovať o ich kombinácii.

Doba trvania cenovej regulácie

Vhodná doba trvania cenovej regulácie je závislá na zvolenej forme cenovej regulácie.

V rámci regulácie stupňa výnosnosti by sa príjmy stanovovali každý rok na základe predpokladaných nákladov, k nim by sa pripočítal adekvátny zisk. Regulovaný podnik by mal samozrejme právo žiadať národný regulačný orgán o zvýšenie nastavenej miery výnosnosti v prípade, že by ju považoval za dlhodobu neadekvátnu. Vďaka tomu by doba takejto regulácie bola neistá

V prípade RPI – X regulácie by sa stanovili kontroly v intervaloch rádovo niekoľko rokov (od dvoch do piatich). Po nich by tak bolo možné previesť dosiahnuté úspory prostredníctvom budúcich nižších reálnych cien na zákazníka. Všeobecne platí, že čím kratšia regulačná perióda, tým sú slabšie stimuly k dosahovaniu úspor. Udržiavanie stálych cien dlhšiu dobu znamená pre podnik, že môže dlhšie využívať výhody z dosiahnutých nákladových úspor. Navyše dlhšia perióda znamená väčšiu zmenu podmienok, a to vďaka otváraní sektoru poštových služieb konkurencii. To by mohlo priniesť neistotu ako pre regulovaný podnik, tak aj pre zákazníka. Je nutné zdôrazniť, že navrhovaná cenová regulácia by mala slúžiť ako substitúcia konkurenčného tlaku iba po dobu, pokiaľ sa konkurenčné prostredie v sektore poštových služieb nerozvinie natoľko, že samo dokáže ochrániť záujmy zákazníkov. Hlavne ich prístup k základným poštovým službám.

Model cenovej regulácie vhodný pre poštový sektor SR

V súčasnej dobe ešte sektor poštových služieb v SR nie je na výraznú dereguláciu pripravený. Deregulácia musí prebiehať postupne, práve preto by sa mala cenová regulácia aplikovať ako prostriedok k podpore rozvoja konkurencie.

Z vyššie popísaných alternatív štruktúr cenových kontrol sa javí najlepšie variant cenového koša, prípadne kombinácie tejto metódy s individuálnym cenovým stropom, ako je popísaný v rámci hybridnej regulácie. Vyplýva to najmä z toho, že príjmy sa môžu pohybovať v súlade s nákladmi a model tiež umožňuje regulovanému podniku meniť podľa potreby ceny v rámci cenového koša.

Z uvedených foriem cenovej regulácie sa ako najvýhodnejšia pre aplikáciu na podnik typu Slovenská pošta, a.s., javí variant RPI – X regulácia, hlavne pre v nej obsiahnuté silné stimuly k vyššej efektivite a hospodárnosti regulovaného podniku. RPI – X reguláciou možno teda zaistiť ochranu zákazníkov pred zneužívaním výnimočného postavenia regulovaného podniku pri stanovení cien. Je však nutné eliminovať jej slabšiu stránku – chýbajúci tlak na rast kvality – vylepšením kontrolných mechanizmov tak, aby Slovenská pošta, a.s. nedosahovala požadovanú efektivitu cestou znižovania kvality poskytovaných služieb.

Pokiaľ ide o stanovenie periódy v rámci cenovej regulácie Slovenskej pošty, a.s., je optimálne navrhnuť, práve vzhľadom na veľmi nejasnú situáciu na poštovom trhu, najprv kratšiu periódu (2 roky) s možnosťou neskôr ju predĺžiť. Samozrejme len v tom prípade, ak to bude potrebné, ak sa nevytvoria efektívne konkurenčné sily, ktoré zabezpečia stabilitu trhu.

Záver

Cenová regulácia predstavuje stanovenie alebo priame usmerňovanie výšky cien cenovými orgánmi. Jej primárnym cieľom v sektore poštových služieb je vylúčenie možnosti zneužitia právomoci držiteľa poštovej licencie prostredníctvom vysokých cien v oblasti

monopolne poskytovaných služieb (poštová výhrada). A tiež podporiť konkurenciu, zväčšiť tlak na zvýšenie efektivity, ktorá vedie k znižovaniu cien a podporiť neustále zlepšovanie kvality poskytovaných služieb.

Literatúra

- [1] BORKOWSKI, S., ČOREJOVÁ, T.: Instrumenty rozwiązywania problemów w zarządzaniu. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Sosnowcu, 2004, ISBN 83-89275-46-5
- [2] FRANK, R. H., BERNANKE, B. S.: EKONOMIE, GRADA Publishing. Praha 2003, ISBN 80-247-0471-4
- [3] HODÁKOVÁ, M.: Liberalization and postal regulation in the Central and Eastern European countries In: Studies of Faculty of Operation and Economics of Transport and Communications of University of Žilina : Volume 21. - Žilina: University of Žilina, 2004. - ISBN 80-8070-274-8. - S. 77-83.
- [4] MADLEŇÁK, R.: The role of the postal enterprises at the electronic marketplace In: Telekomunikacja i poczta jako stymulatory rozwoju e-gospodarki w Polsce : Szczecin - Darłowo, maj 2005. - Szczecin: Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Uniwersytet Szczeciński, 2005. - ISBN 83-7241-477-7. - P. 169-174.
- [5] MADLEŇÁKOVÁ, L.: K problematike vecnej a cenovej regulácie poštových služieb In: Pošta, Telekomunikácie a Elektronický obchod: elektronický časopis Katedry spojov. - ISSN 1336-8281. - [Roč. 1, č. 1] (2006), s. 26-32. Spôsob prístupu: <http://ks.utc.sk/casopis/aktualne2.htm>.
- [6] ŠTOFKOVÁ, J. a kol.: Financie, EDIS Žilinská univerzita v Žiline, 2005, ISBN 80-8070-501-1
- [7] ŠVADLENKA L. Management v poštovních službách. První vydání. Univerzita Pardubice, 2006. 121 s. ISBN 80-7194-714-8.

Grantová podpora

Príspevok vznikol na základe riešenia výskumného projektu VEGA 1/1265/04 VEGA 1/1265/04 Výskum sieťových procesov v rámci odvetvových zoskupení firiem v SR, podporeného MŠ SR.